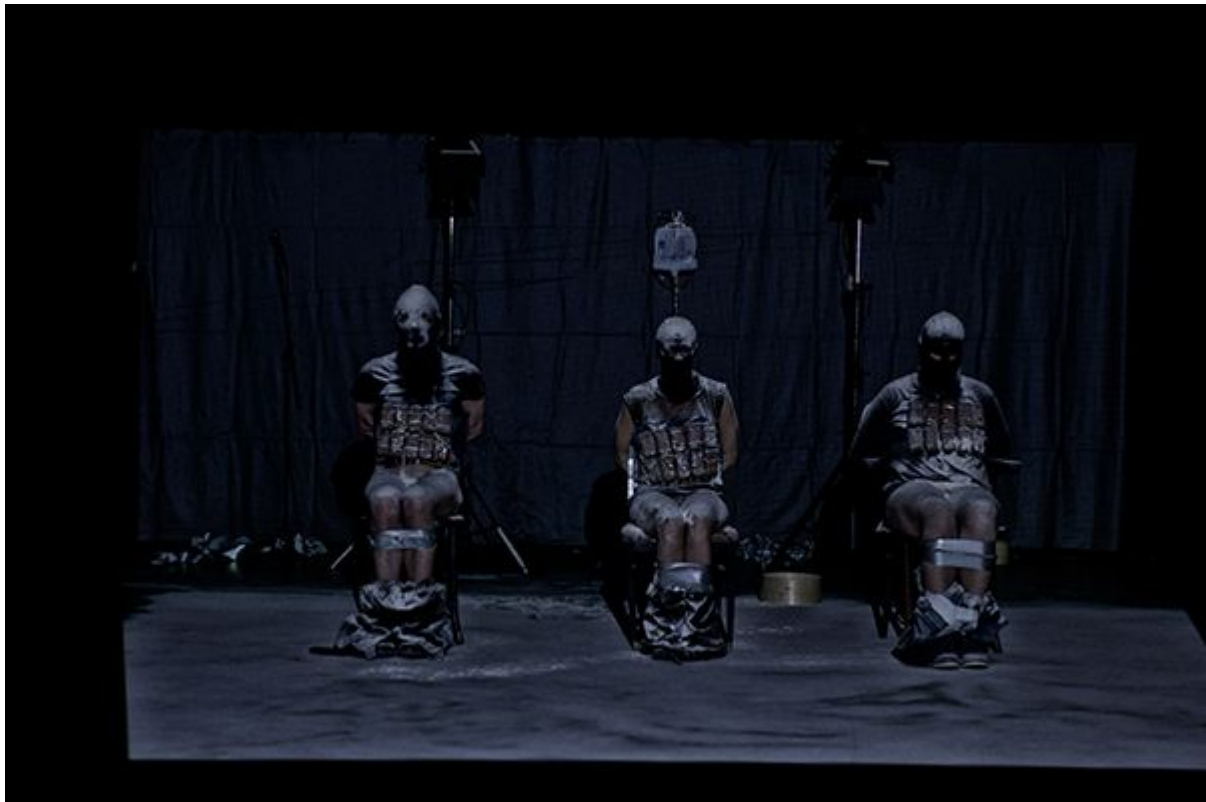

Helena Čehovin Gerželj

Kateri kulturi pripadamo?

Iz predstave *Generalka za generacijo*. Foto: Marcandrea

Performativna oblika teatra postavlja opozicijo utečenim gledališkim praksam institucij in pri nas še vedno ponuja nekaj svežega, širšemu občinstvu nepoznanega. Gledalec performansa najpogosteje ne sedi le v zatemnjeni dvorani in predstavo gleda, ampak v njej sodeluje. Še več, kot gledalec je hkrati do neke mere soodgovoren za potek dogajanja. Vloga performerja je popolno razgaljenje samega sebe. Vloga torej ni vloga, temveč je tu on/a, danes in zdaj, ki se sooča s stvarmi, danes in zdaj, v širšem ali v trenutnem smislu.

Slovensko narodno gledališče Drama Ljubljana je z Vio Negativo sodelovalo že drugič, prvič z monoperformansom *MandićStroj* in tokrat z igralci obeh vej, ki jima je skupen prav Marko Mandić. V publiko, na obrobju dvorane in na odru, tako gledamo tri performerje; Marka Mandića, Katarino Stegnar in Grega Zorca, ki so poleg Bojana Jablanovca tudi avtorji projekta *Generalka za generacijo*. Na odru hkrati v vlogi istega Mandića, iste Stegnarce in istega Zorca sedi igralska opozicija Boris Mihalj, Veronika Drolc in Matija Rozman. Različni scenski postopki se na tem mestu združijo in vodijo v

skupna vprašanja o kulturi danes: kateri pripadajo oz. ne pripadajo. Poleg same kulture pa gre predvsem za obračun s sedanostjo, mestoma celo prihodnostjo, in nami samimi, ki vse to, česar nočemo, mirno in dementno prenašamo.

Posebnost predstave je gotovo neposredni prenos, ki je viden točno v času dogajanja, enkrat in edinkrat (za enkrat) na spletni strani generalka.si. Vsaka predstava in vsaka publika je snemana s tremi kamerami, ki potujejo od stativa v roke performerjev in na koncu v roke treh gledalcev samih. »*Da lahko drugi vidijo, kakšno kulturo se tukaj špilamo,*« kot je rekel Marko Mandić. Gledalec je tu spet voajer performerjevih zgodb in njihovih likov hkrati, ki so z zvezanimi rokami in zalepljenimi usti obteženi z eksplozivom in posedeni na stole. Performerji nas skozi različne situacije opozarjajo na sedanost in prihodnost, ki je nočemo, hkrati pa na totalen »razfuk«, do katerega bi vsi trije radi prišli, pa ne bodo, kar povedo že v začetku. S tem vlečejo paralelo današnji družbi, ki je apatična in nezadovoljno samozadovoljna. Vseeno pa ti liki, obnemogli in ujeti na koncu vstanejo in performerje obvežejo na stole. Vlogi se tako zamenjata, performerji pa kljub fizični nemoči ne prenehajo vpiti. Aplavza ni, čeprav si ga je publika želela dati in ga podelila, kolikor ga je lahko, saj dobi ob koncu tudi sama didaskalijo »*Greste.*«, s strani nekakšne šepetalke iz publike, ki ji je dodeljena ta vloga. Predstava se tako zaključí z odhodom občinstva.

Performativni elementi v nekaj zadnjih letih počasi in previdno vstopajo v institucije. S projektom *Mandićstoj* in trenutno *Generalko za generacijo* pa performans vstopi v institucijo v celoti. In ja, tu gre za resničen prelom v nacionalnem teatru, za katerega je željeno, da se ne zavleče le v svoje kroge, ampak doprinese ustaljenim scenskim praksam razvoj in svežino. Bojan Jablanovec je različne zgodbe in razmišljanja združil v fluidno celoto, z zvesto duhovitostjo in dobro torto, če smem pripomniti. Podkupovanje vsekakor deluje.